

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Організація діяльності державних та спеціалізованих служб»

2020 – 2021 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та соціальна педагогіка».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Улюкаєв Сергій Герійович, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	
Контактний телефон	050 90 61 744
Е-mail викладача	s.ulukaev@gmail.com
Графік консультацій	середа: 14.00-16.00; п'ятниця: 13.00-15.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	3/90	16	14	60	залік
заочна		6	4	80	

Семестр: VI-й.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: соціальна політика, соціальний захист, соціальне забезпечення, управління персоналом соціальних служб, організаційні структури соціальних служб, категорії отримувачів соціальних послуг, методи та принципи планування діяльності соціальних служб, організація надання соціальних служб згідно Держстандарту.

Мета курсу: ознайомлення здобувачів зі змістом та особливостями організації професійної діяльності у соціальних закладах України для різних категорій населення як одного із напрямів розвитку соціальної роботи в Україні, розкрити основні функції та специфічні особливості професійної діяльності майбутніх соціальних працівників у соціальних службах різного типу і виду; сформувати у майбутніх соціальних працівників теоретичні знання про специфіку діяльності у соціальних закладах України для різних категорій населення, сприяти оволодінню ними практичними вміннями, необхідними для застосування у майбутній професійній діяльності.

Предмет курсу: система соціального захисту та процеси організації, планування та функціонування державних та спеціалізованих служб (різних видів та типів), управління персоналом соціальних спеціалізованих служб.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ЗК-7 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК-6 Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК-19 Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

Результати навчання:

ПР-4 Здатен формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПР-14 Здатен самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПР-21 Здатен демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень

Зміст курсу:

Тема 1. Система соціального захисту в Україні.

Огляд системи соціального захисту в Україні. Основні проблеми системи соціального захисту. Становлення та розвиток системи соціальних служб в Україні. Основні напрями соціального захисту та соціального обслуговування в Україні. Сутність соціального обслуговування і соціальні служби. Поняття «соціальні служби», «спеціалізовані соціальні служби». Класифікація соціальних служб. Функції соціальних служб в Україні. Напрями діяльності та основні характеристики соціальних служб: цільове призначення, сфери існування, специфіка контингенту клієнтів соціальних служб.

Тема 2. Оптимізація національної системи соціального захисту

Пріоритети державної політики. Роль держави у розробленні та застосуванні стандартів системи соціального захисту. Підходи до розроблення та застосування стандартів. Сутність соціальних стандартів: правове забезпечення. Нормативно-правове забезпечення системи соціального захисту в Україні. Проблеми нормативно-правового регулювання системи пільг. Організаційно-фінансові проблеми у сфері реформування політики доходів громадян. Встановлення пільг за професійною (службовою) ознакою. Позиція Конституційного Суду України щодо пільг. Соціальні виплати й пільги, як нова форма соціального захисту визначених категорій населення.

Зміст стратегії реформування системи надання соціальних послуг. Нормативно-правове врегулювання системи надання соціальних послуг. Закон України «Про соціальні послуги». Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».

Тема 3. Структура сучасної соціальної роботи

Основні компоненти соціальної роботи з урахуванням глобальних стандартів. Зміст політичної та теоретичної компоненти. Основні моделі соціальної роботи. Класифікація теорій і теоретичних моделей. Науково-виробнича модель соціальної роботи. Гуманістично-демократична модель соціальної роботи. Психологічні моделі соціальної роботи. Соціологічні моделі соціальної роботи. Комплексні (біопсихосоціальні) моделі соціальної роботи. Взаємопов'язані складові соціальної роботи. Система професійних знань для організації процесу соціальної роботи. Загальні цінності соціальної роботи.

Рівні сучасної соціальної роботи. Глобальні принципи соціальної роботи. Вітчизняна класифікація принципів соціальної роботи. Вітчизняна класифікація принципів надання соціальних послуг.

Тема 4. Планування діяльності державних соціальних служб

Значення планування в діяльності соціальних служб. Методи планування в соціальних службах. Принципи складання плану діяльності соціальної служби. Значення стратегічного планування та час його застосування.

Етапи стратегічного планування. Вимоги до змісту етапів стратегічного планування. Формулювання місії та бачення соціальної служби. Аналіз стану соціальної служби. Формулювання стратегічних цілей та завдань. Підготовка стратегії. Розробка плану заходів з реалізації стратегії. Виконання та контроль виконання плану заходів з реалізації стратегії.

Тема 5. Організація процесу надання соціальних послуг.

Організація надання соціальних послуг згідно Держстандартами. Сутність Держстандартів. Вимоги до складових Держстандарту. Особливості застосування державних стандартів щодо забезпечення соціальних гарантій з надання доступних, кваліфікованих і якісних послуг. Структура державного стандарту соціальної послуги.

Вимоги до організації діяльності соціальної служби. Загальні підходи щодо організації надання соціальних послуг. Робота з отримувачем соціальної послуги. Ресурси та їх використання з організації надання соціальної послуги. Державні стандарти соціальних послуг як інструмент управління системою надання соціальних послуг. Функціональні обов'язки керівників соціальних служб при впровадженні Держстандартів.

Ведення документації та прийняття рішень про надання соціальних послуг. Алгоритм прийому та розгляду документів й прийняття рішення про надання соціальних послуг за бюджетні кошти. Послідовність комплексу дій з надання соціальних послуг. Етапи процесу планування з надання соціальних послуг різним категоріям споживачів. Структура індивідуального плану для оформлення документів з індивідуальної соціальної допомоги.

Оцінка соціальних послуг працівниками структурних підрозділів за індивідуальними планами отримувачів соціальних послуг. Підстави для завершення роботи за індивідуальним планом надання соціальних послуг. Методи оцінювання якості надання соціальних послуг. Аналіз звернень отримувачів соціальної послуги до працівників та керівництва структурних підрозділів соціальних служб. Проведення внутрішнього моніторингу та оцінки якості соціальних послуг.

Тема 6. Організація діяльності державних та спеціальних соціальних служб

Типи організаційних структур. Документи для визначення організаційної структури. Положення про структурні підрозділи. Функціональні обов'язки працівників відповідно посад (штатного розкладу) структурних підрозділів соціальних спеціальних служб. Функціональні обов'язки працівників відділу моніторингу та оцінки якості послуг. Функціональні обов'язки працівників відділу визначення індивідуальних потреб. Елементи посадових інструкцій працівників структурних підрозділів соціальних служб з питань соціального захисту населення та надання послуг. Професійні вимоги до керівництва та працівників соціальних служб.

Режим роботи персоналу структурних підрозділів. Класифікація категорій отримувачів соціальних послуг. Особливості формування категорій отримувачів соціальних послуг. Критерії життєдіяльності людини, що враховуються при формуванні категорій отримувачів соціальних послуг. Визначення норми часу надання соціальної послуги для різних категорій отримувачів соціальних послуг. Коефіцієнти складності надання соціальної послуги.

Тема 7. Організація діяльності соціальних служб

Взаємодія соціальних служб з потенційними отримувачами/отримувачами соціальних послуг, їхніми опікунами й офіційними представниками. Взаємодія соціальних служб з структурними підрозділами органу виконавчої влади з питань соціального захисту населення. Взаємодія соціальних служб з підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності, а також фізичними особами-підприємцями. Взаємодія соціальних служб з іншими соціальними службами на місцевому рівні.

Інформування населення про діяльність соціальної служби та соціальні послуги. Інформаційна картка соціальної послуги. Інформаційний стенд. Інформаційні вимоги до Веб-сторінки соціальної служби. Використання інформаційних технологій в діяльності соціальних служб. Бази даних для систематизації та збереження інформації. Переваги використання баз даних. При розробці та супроводі баз даних слід враховувати такі аспекти. Сфери використання електронної пошти.

Тема 8. Управління персоналом соціальних служб

Поняття та принципи управління персоналом. Завдання керівництва соціальної служби/менеджера з персоналу. Відбір, оцінка (атестація) та підвищення кваліфікації персоналу. Способи залучення персоналу соціальної служби з проходження атестації та підвищення кваліфікації.

Оцінка (атестація) персоналу. Періодичність та форми проведення оцінки (атестації) персоналу. Підвищення кваліфікації персоналу. Види та зміст підвищення кваліфікації персоналу соціальних служб. Інформаційна та методична підтримка персоналу. Групи інформації та методи інформування персоналу керівництвом структурних підрозділів соціальних служб. Групи інформації та методи її збору при отриманні інформації від персоналу. Процес обміну інформацією.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс складається з лекцій, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи. Лекційні заняття передбачають ведення письмового конспекту. Підготовка семінарських занять передбачає усне опрацювання

теоретичних питань та дискусію за темою. Підготовка завдань до самостійних та індивідуальних робіт здійснюється у друкованому вигляді (формат Microsoft Word або Power Point (де необхідно) за визначеним шаблоном та передбачає усне опитування здобувачів протягом семінарського заняття до теми або на груповій/індивідуальній консультації.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наявність: технічне (комп'ютер, проектор); програмне (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, репозитарій); наявність (презентації у форматі Power Point).

**Система оцінювання та вимоги:
Розподіл балів, які отримують здобувачі ВО**

Поточне тестування та самостійна робота								Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2.			
25		25		25		25				
Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8				
5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	8.1	8.2			
25		25		25		25				

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
1	Тема 1.		
1.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	-
1.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
1.3.	Виконання самостійної роботи до теми 1: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;	0 - 5	0 - 10
1.4.	Виконання ІНДЗ до теми 1: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 1			25 балів
Тема 2			
2.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 10 (5+5)	0 - 5
2.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	0 - 2
2.3.	Виконання самостійної роботи до теми 2: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 5	0 - 10
2.4.	Виконання ІНДЗ до теми 2: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 2			25 балів
Тема 3			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	-
3.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
3.3.	Виконання самостійної роботи до теми 3: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 5	0 - 10
3.4.	Виконання ІНДЗ до теми 3: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 3			25 балів
Тема 4			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	-
4.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
4.3.	Виконання самостійної роботи до теми 4: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 5	0 - 10
4.4.	Виконання ІНДЗ до теми 4: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 4			25 балів
Тема 5			

5.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	0 - 5
5.2.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	0 - 5
5.3.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	0 - 2
5.4.	Виконання самостійної роботи до теми 5: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 5	0 - 5
5.5.	Виконання ІНДЗ до теми 5: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 5		25 балів	
Тема 6			
6.1.	Виконання самостійної роботи до теми 6: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 10	0 - 10
6.2.	Виконання ІНДЗ до теми 1: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 6		25 балів	
Тема 7			
7.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 - 5	-
7.2.	Доповнення на семінарському занятті	0 - 2	-
7.3.	Виконання самостійної роботи до теми 7: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 5	0 - 10
7.4.	Виконання ІНДЗ до теми 7: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 7		25 балів	
Тема 8			
8.1.	Виконання самостійної роботи до теми 8: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 10	0 - 10
8.2.	Виконання ІНДЗ до теми 1: - Вирішення/складання практичних кейсів; - Вирішення/складання тестів	0 - 15 0 - 10 0 - 5	0 - 15 0 - 10 0 - 5
Максимум за тему 8		25 балів	

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (залік).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
78 – 89	B	добре
65 – 77	C	
58 – 64	D	
50 – 57	E	задовільно
35 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Основна:

1. Закон України від 19.06.2003 р. № N 966-IV «Про соціальні послуги».
2. Робота з клієнтами соціальних служб / за ред. З. Г. Зайцева. Житомир: Екосфера, 2014. 117 с.
3. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку. Київ: Академпрес, 2015. 112 с.
4. Дубич К.В. Актуальні проблеми державного управління соціальним захистом населення в Україні. Соціальна робота в Україні: науково-методичний журнал. Київ. 2012. №2. С. 99-111.
5. Кочемировська О.А. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні. Київ: НІСД, 2012. 88с.
6. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: посібник для підвищення кваліфікації психологів центрів соці. служб для молоді / за ред. А. Я. Ходорчук. Київ: ДЦССМ, 2013. 264 с.
7. Соціальні служби – родині: розвиток нових підходів в Україні / за ред. І. М. Григи. Київ., 2013. 128 с.
8. Соціальна робота. В 3-х ч. – Ч.2. Теорії та методи соціальної роботи / За ред. Т. В. Семигіної, І. М. Григи. – К.: Києво-Могилянська академія, 2004. – С. 136 – 146.

Додаткова

1. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 14.10.2005 р. № 324 «Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (Випуск 80 «Соціальні послуги»)».
2. Наказ Міністерства соціальної політики України від 16.05.2012 р. № 282 «Про затвердження Порядку розроблення державного стандарту соціальної послуги».
3. Наказ Міністерства соціальної політики України від 26.12.2011 р. № 568 «Про Порядок організації мультидисциплінарного підходу з надання соціальних послуг у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг)», зареєстрований Міністерством юстиції України від 03.03.2012 р. № 354/20667.
4. Оцінювання потреб клієнтів соціальних служб: методичні рекомендації для закладів та установ, що працюють із вразливими групами населення / За ред. Сідельнік Л. Л. – К.: ТОВ «ЛДЛ», 2007.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2004 р. № 1126 «Про заходи щодо вдосконалення соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю».

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО.